

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΜΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Φεβρουάριος 2016

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ ΣΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

που συγκροτήθηκε με την απόφαση αριθ. 55112/20-7-2015 του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ΑΔΑ: 76ΛΘΩ-0Κ7

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ομάδα εργασίας με αντικείμενο τον υπολογισμό της μέσης δημόσιας δαπάνης για τους κρατούμενους στα καταστήματα κράτησης της χώρας συγκροτήθηκε με την απόφαση αριθ. 55112οικ./20-7-2015 του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΑΔΑ: 76ΛΘΩ-0Κ7), αποτελούμενη από τους :

- α) Θραψανιώτη Γεώργιο, Προϊστάμενο του Τμήματος Γενικών και Αγροτικών Καταστημάτων Κράτησης – Κεντρικής Αποθήκης Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.).
- β) Αρχοντίδη Γαρύφαλλο, Αναπληρωτή Προϊστάμενο του Τμήματος Καταστημάτων Κράτησης Νέων & Θεραπευτικών Καταστημάτων.
- γ) Ιατρού Δημήτριο, υπάλληλο του Τμήματος Οικονομικής Διαχείρισης.
- δ) Πολύζου Ελένη, υπάλληλο του Τμήματος Προϋπολογισμού & Κρατικών Εισχύσεων.
- ε) Αλοσκόφη Ουίλιαμ, κοινωνιολόγο του Κ. Κ. Κορυδαλλού,

«προκειμένου οι σχετικές πληροφορίες να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό της αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής και να συμβάλλουν στην υπεύθυνη ενημέρωση της κοινής γνώμης».

Στις διαδοχικές συναντήσεις της, η ομάδα εργασίας διαπίστωσε ότι ο υφιστάμενος τρόπος καταγραφής των δημοσίων δαπανών για τα καταστήματα κράτησης της χώρας δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες μιας ορθολογικής και αποτελεσματικής διοίκησης του σωφρονιστικού συστήματος. Σε αντίθεση με άλλες χώρες, η πολιτική ηγεσία και η κοινή γνώμη της χώρας δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν πόσο πραγματικά κοστίζει στο ελληνικό δημόσιο η φυλάκιση ενός ατόμου, ώστε να μπορούν λ.χ. να συγκρίνουν το κόστος αυτό με το κόστος μιας εξίσου αποτελεσματικής εναλλακτικής ποινής και να αποφασίσουν τεκμηριωμένα υπέρ της μίας ή της άλλης επιλογής.

Με δεδομένο ότι δεν υφίσταται ένα ενιαίο λογιστικό σύστημα καταγραφής δαπανών αλλά πολλά επιμέρους διοικητικά κέντρα έγκρισης δαπανών, η ομάδα εργασίας έθεσε ένα ρεαλιστικό στόχο να συγκεντρώσει και να αξιοποιήσει όλα τα

σχετικά διαθέσιμα στοιχεία για το 2014, προκειμένου να είναι σε θέση να εκτιμήσει το μεγαλύτερο τουλάχιστον μέρος του σχετικού δημοσιονομικού κόστους για ένα πρόσφατο οικονομικό έτος.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ –ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Η κατηγοριοποίηση των δαπανών για τους κρατούμενους ακολούθησε το πρότυπο των στοιχείων που συγκεντρώνει η στατιστική υπηρεσία του Συμβουλίου της Ευρώπης (SPACE, PC-CP [2014]11). Δεν ήταν εφικτή ωστόσο η διάκριση των δαπανών ανάλογα με την ποινική κατάσταση των κρατουμένων (κατάδικοι, υπόδικοι, χρεοφειλέτες) ούτε ανάλογα με τον τύπο των καταστημάτων κράτησης (κλειστά, αγροτικά, θεραπευτικά, ανηλίκων).

Ως μέση δημόσια δαπάνη για τους κρατούμενους εννοείται σε αυτή την έκθεση το σύνολο των δημοσίων δαπανών για τη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης της χώρας (ανεξάρτητα από την πηγή της χρηματοδότησής τους) προς το άθροισμα των ημερών κράτησης (διανυκτερεύσεων) των εγκλειστών σε αυτά στη διάρκεια ενός έτους. Οι διανυκτερεύσεις υπολογίστηκαν βάσει του μέσου όρου των 24 αναφορών αριθμού παρόντων κρατουμένων που υποβλήθηκαν από τα καταστήματα κράτησης στη διάρκεια του έτους 2014.

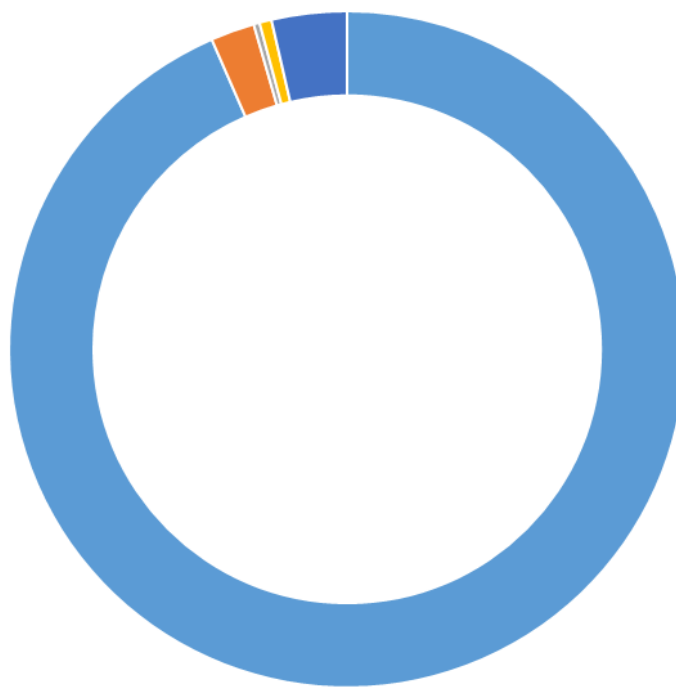
Για τη σύνταξη της παρούσας, η ομάδα εργασίας αξιοποίησε όλα τα διαθέσιμα στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στοιχεία (βλ. Πίνακα 1) και παράλληλα αναζήτησε σχετικές πληροφορίες από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων καθώς και από φορείς που υλοποιούν θεραπευτικά προγράμματα στα καταστήματα κράτησης και λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση. Η διάθεση των απαραίτητων στοιχείων από τις αρμόδιες υπηρεσίες δεν ήταν ωστόσο πάντοτε εφικτή γιατί οι σχετικές δαπάνες ήταν αδύνατο να διαχωριστούν βάσει των λογιστικών συστημάτων που ακολουθούνται.

Στον Πίνακα 1 αναφέρονται οι πηγές της χρηματοδότησης που έχουν ληφθεί υπόψη στον υπολογισμό της μέσης δημόσιας δαπάνης .

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Πηγές χρηματοδότησης που έχουν συμπεριληφθεί στον υπολογισμό της μέσης δημόσιας δαπάνης για τους κρατουμένους, κατά το έτος 2014.

A	Τακτικός Προϋπολογισμός	119.126.309,80 €
B	ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.	2.683.072,72 €
Γ	Ταμείο Κέρδους Σιγαρέτων	365.070,92 €
Δ	Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων	732.729,26 €
Ε	Λοιπές Πηγές (άλλα Υπουργεία κ.λπ.)	4.595.949,00 €
	Σύνολο:	127.503.131,70 €

Κατανομή Πηγών Χρηματοδότησης (οικ. έτος 2014)

■ Τακτικός Προϋπολογισμός ■ ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ■ Ταμείο Κέρδους Σιγαρέτων ■ Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων ■ Λοιπές Πηγές (άλλα Υπουργεία κ.λπ.)

Γράφημα 1: Πηγές χρηματοδότησης των καταστημάτων κράτησης της χώρας, κατά το έτος 2014.

Η συνολική μέση δημόσια δαπάνη για τους κρατούμενους στα καταστήματα κράτησης της χώρας υπολογίζεται, με βάση τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα δεδομένα, σε 28,18 ευρώ την ημέρα ή σε 10.287,49 ευρώ ετησίως.

Στον Πίνακα 2 η συνολική δημόσια δαπάνη επιμερίζεται στις δημόσιες δαπάνες για την ασφάλεια, την ιατροφαρμακευτική φροντίδα, τη λειτουργία των υπηρεσιών, τη διοίκηση, την υποστήριξη, τα προγράμματα επανένταξης και τις πάσης φύσεως λοιπές λειτουργικές δαπάνες των καταστημάτων κράτησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Κατηγορίες δημοσίων δαπανών για τους κρατούμενους στα καταστήματα κράτησης της χώρας, κατά το έτος 2014

ΑΣΦΑΛΕΙΑ (αμοιβές υπαλλήλων, προμήθεια και επισκευή τεχνολογικού εξοπλισμού)	94.153.202,26 €
ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ (περίθαλψη, ψυχιατρικές υπηρεσίες, φαρμακευτική αγωγή, οδοντιατρική φροντίδα κ.ά.)	1.247.136,23 €
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (συμπεριλαμβάνεται η συντήρηση, λογαριασμοί ΔΕΗ κλπ., διατήρηση των φακέλων των κρατούμενων, υποδοχή, τοποθέτηση σε πτέρυγα, μεταγωγές κ.ά.)	5.870.193,14 €
ΔΙΟΙΚΗΣΗ (συνυπολογισμός δαπανών κεντρικής διοίκησης με τη χρήση συντελεστών) ¹	6.578.469,49 €
	17.962.252,41 €

¹ Οι δαπάνες της κεντρικής διοίκησης (Κεντρική Υπηρεσία Υ.Δ.Α.Δ.) που υπολογίστηκαν αφορούν σε μισθοδοσία υπαλλήλων με τη χρήση των ακόλουθων συντελεστών ανά εμπλεκόμενη οργανική μονάδα:

Γραφείο Υπουργού: 20%

Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής: 95%

Γενική Διεύθυνση Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής: 95%

Διεύθυνση Τεχνικής Υπηρεσίας: 30%

Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

Τμήμα Μισθοδοσίας: 25%

Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης: 30%

Τμήμα Προϋπολογισμού & Κρατικών Ενισχύσεων: 30%

Τμήμα Παρακολούθησης και Διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων: 35%

Επιπλέον, στις εν λόγω δαπάνες υπολογίστηκε η μισθοδοσία των εποπτών εισαγγελέων (τακτικών και αναπληρωματικών) των τεσσάρων καταστημάτων κράτησης που προβλέπονται στο αρ. 572 του ΚΠΔ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ (περιλαμβάνει δαπάνες διατροφής, οργανωμένων δραστηριοτήτων, εργασιακής απασχόλησης, ένδυσης των κρατούμενων κ.ά.)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ (περιλαμβάνεται η εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, η επαγγελματική κατάρτιση, τα θεραπευτικά προγράμματα κ.ά.) 973.036,14 €

ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ 718.842,03 €

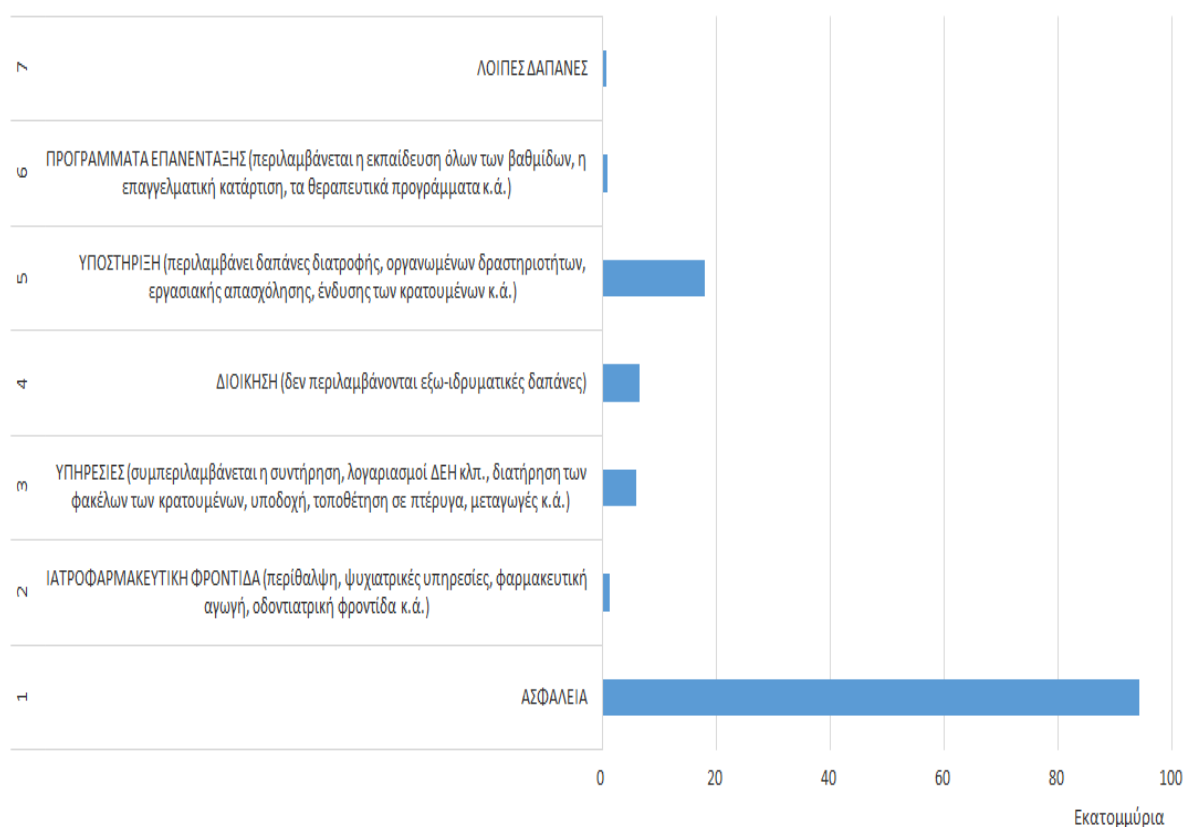
Γενικό Σύνολο: 127.503.131,70 €

Ημέρες Κράτησης: 4.523.810

Ημερήσια Δημόσια Δαπάνη ανά κρατούμενο: 28,18 €

Ετήσια Δημόσια Δαπάνη ανά κρατούμενο 10.287,49 €

Δαπάνες Εθνικού Σωφρονιστικού Συστήματος
(οικονομικό έτος αναφοράς 2014)

Γράφημα 2: Κατανομή δαπανών για τους κρατούμενους στα καταστήματα κράτησης της χώρας.

Επισημαίνεται ότι τα διαθέσιμα δεδομένα για το έτος 2014, είναι ελλιπή διότι δεν κατέστη δυνατό να συμπεριληφθούν στη συνολική δημόσια δαπάνη για τους κρατούμενους, λόγω μη ανταπόκρισης μέχρι στιγμής των αρμοδίων υπηρεσιών :

- το κόστος της κράτησης στα αστυνομικά τμήματα όσων διανυκτερεύουν σε αυτά κατά τις μεταγωγές τους για δικονομικούς λόγους (επιβαρύνει τις δαπάνες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη).
- το κόστος της νοσηλείας των κρατουμένων σε εξωτερικά νοσοκομεία (επιβαρύνει τις δαπάνες του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων).
- το κόστος λειτουργίας των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και των άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα καταστήματα κράτησης από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (λόγω μη ανταπόκρισης των αρμοδίων υπηρεσιών του εν λόγω Υπουργείου).
- η απόσβεση των δημοσίων δαπανών που έγιναν μέχρι σήμερα για την αγορά οικοπέδων και την κατασκευή των καταστημάτων κράτησης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΡΑΤΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Διεθνείς συγκρίσεις της μέσης δημόσιας δαπάνης για τους κρατούμενους στα σωφρονιστικά συστήματα δεν είναι ασφαλώς εύκολο να γίνουν δεδομένου ότι από χώρα σε χώρα διαφέρει τόσο ο τρόπος υπολογισμού των δημοσίων δαπανών όσο και το κόστος διαβίωσης.

Παρατίθενται ωστόσο ενδεικτικά στον *Πίνακα 3* ορισμένα δεδομένα από την τελευταία έκθεση της στατιστικής υπηρεσίας του Συμβουλίου της Ευρώπης² με πληροφορίες για τη μέση δημόσια δαπάνη για τους κρατούμενους κατά το έτος 2012.

² Council of Europe (2015). *Annual Penal Statistics. SPACE 1 – Prison Populations. Survey 2013*. Διαθέσιμο στο wp.unil.ch/space/files/2015/02/SPACE-1-2013-English.pdf, σ.147 κ.επ.

Πίνακας 3: Μέση ημερήσια δαπάνη για τους κρατούμενους στα σωφρονιστικά συστήματα ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών κατά το έτος 2012.

Σουηδία	317,00 €
Νορβηγία	283,00 €
Ολλανδία	273,00 €
Λουξεμβούργο	191,89 €
Δανία	186,00 €
Ιρλανδία	179,00 €
Φιλανδία	167,00 €
Ισλανδία	150,00 €
Ιταλία	128,01 €
Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία & Ουαλία)	117,00 €
Γερμανία	116,37 €
Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία)	107,36 €
Αυστρία	107,00 €
Γαλλία	96,77 €
Σλοβενία	69,00 €
Κύπρος	64,00 €
Ισπανία (σύνολο)	53,34 €
Μάλτα	50,00 €
Πορτογαλία	40,10 €
Σλοβακία	36,75 €
Τσεχία	36,40 €
Εσθονία	32,28 €
Ουγγαρία	27,00 €
Πολωνία	19,28 €
Ρουμανία	17,49 €
Τουρκία	16,65 €
Αλβανία	15,25 €
Λετονία	14,71 €
Σερβία	14,18 €
Λιθουανία	12,52 €

Σημείωση: Οι χώρες με σκίαση δαπάνησαν κατά το έτος 2012 λιγότερα ανά κρατούμενο από ότι η Ελλάδα κατά το 2014 (σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που έχει συγκεντρώσει η ομάδα εργασίας), δηλαδή λιγότερα από 28,18 ευρώ την ημέρα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα διαθέσιμα, μέχρι στιγμής δεδομένα το μέσο ημερήσιο κόστος εγκλεισμού στα καταστήματα κράτησης της χώρας κατά το έτος 2014 υπολογίσθηκε σε τουλάχιστον 28,18 ευρώ και το ετήσιο συνολικό κόστος για κάθε κρατούμενο για 10.287,49 ευρώ. Το στοιχείο αυτό ενδεχομένως να κατατάσσει τη χώρα μας μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που δαπανούν λιγότερα για το σωφρονιστικό τους σύστημα.

Τα παραπάνω στοιχεία είναι ενδεικτικά της χρησιμότητας που μπορεί να έχει για την πολιτική ηγεσία, αλλά και για την κοινή γνώμη μια ολοκληρωμένη και αξιόπιστη καταγραφή της συνολικής δημόσιας δαπάνης για τους κρατούμενους προκειμένου να διαμορφωθεί μια αποτελεσματικότερη Αντεγκληματική Πολιτική.

Τα μέλη της επιτροπής επισημαίνουν ωστόσο ότι το έργο της παρακολούθησης της εξέλιξης του προς εξέταση κόστους τα επόμενα χρόνια δέον να ανατεθεί αρμοδίως σε κατάλληλη διοικητική δομή με αμιγώς οικονομικό αντικείμενο. Επίσης, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Υγείας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, χρειάζεται να βελτιωθεί το σύστημα καταγραφής των δημοσίων δαπανών ώστε να μπορεί να υπολογίζεται στο μέλλον σε ετήσια βάση το συνολικό κόστος που συνεπάγεται για το ελληνικό δημόσιο η υποστήριξη της λειτουργίας του σωφρονιστικού συστήματος.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης αντιστοιχεί σε ανελαστικές πάγιες δαπάνες π.χ. κόστος συντήρησης εγκαταστάσεων, μισθοδοσίας, παροχών κοινής ωφέλειας κ.ο.κ., ενώ ένα μικρότερο ποσοστό αντιστοιχεί σε δαπάνες συναρτώμενες με το ύψος του πληθυσμού των κρατουμένων και επηρεάζεται από τις αγοραίες συνθήκες π.χ. φαρμακευτικό κόστος, κόστος σίτισης, ματισμού κ.λ.π.

Ως εκ τούτου, ενδεχόμενη μεταβολή του αριθμού των κρατουμένων δεν είναι απαραίτητο να προκαλέσει ανάλογη μείωση του συνολικού κόστους κράτησης.

Η ομάδα εργασίας θα υποβάλλει συμπληρωματική έκθεση με αναθεωρημένα στοιχεία, εάν οι υπηρεσίες που δεν απάντησαν μέχρι στιγμής στα αιτήματα παροχής πληροφοριών θέσουν υπόψη της νέα στοιχεία.